

Sygn. akt III AUa 681/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Jacek Chaciński

po rozpoznaniu w dniu 9 lutego 2023 r. w Lublinie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania W. J.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno – Rentowego(...) w W.

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek apelacji Dyrektora Zakładu Emerytalno – Rentowego (...) w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 8 czerwca 2022 r. sygn. akt VIII U 987/19

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 681/22

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 czerwca 2022 r. Sąd Okręgowy w Zamościu zmienił zaskarżone decyzje Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego (...) z dnia 5 czerwca 2017 r. nr (...) i nr (...) w ten sposób, że zobowiązał Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego (...) w W. do ustalenia W. J. wysokości emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej od dnia(...) z pominięciem art. 15c i art. 22a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 723 ze zm.).

Swoje rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Sąd Okręgowy ustalił, że W. J., urodzony w dniu (...), w dniu 16 czerwca 1976 r. został przyjęty do służby w Milicji Obywatelskiej na stanowisko technika sekretariatu Wydziału (...) Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Z. na okres służby przygotowawczej. Z dniem 16 czerwca 1979 r. został mianowany funkcjonariuszem stałym. Przydzielono go do sekcji zaopatrzenia, gdzie zajmował się prowadzeniem gospodarki materiałowo -

technicznej i finansowej Wydziału (...): prowadzeniem wszystkich ksiąg Wydziału(...), magazynem sprzętu i materiałów Wydziału (...), dokonywaniem zakupu półprzewodników, narzędzi rzemieślniczych i materiałów do konserwacji oraz napraw sprzętu łączności: telefonów i radiostacji używanych przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej, pilnowaniem przestrzegania terminów legalizacji przyrządów pomiarowych. Prowadził ewidencję sprzętu, radiotelefonów stacjonarnych, radiotelefonów nasobnych, będących w użytkowaniu funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej w całym województwie (...), anten radiowych stałych, aparatów telefonicznych. Przywoził zamówione przez centralę z Zarządu (...) półprzewodniki, układy scalone, tranzystory, diody i narzędzia i materiały do konserwacji: cynę, przewody elektryczne i telefoniczne, obudowy telefonów, mikrotelefonów - słuchawek telefonów stacjonarnych, transformatory telefoniczne oraz słuchawki. Prowadził ewidencję tych materiałów i urządzeń. W sekcji zaopatrzenia wypłacał też wynagrodzenia wszystkim funkcjonariuszom Wydziału (...). Od przyjęcia do czasu zakończenia służby w 1991 r. zakres jego obowiązków był taki sam. Po 1 stycznia 1984 r. nie nastąpiła żadna zmiana w warunkach służby wnioskodawcy. Wydział (...) Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Z. zapewniał łączność telefoniczną i radiową dla funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz zajmował się organizacją trwałości sprzętu łączności, czyli naprawami i konserwacją sprzętu łączności służącego wyłącznie, funkcjonariuszom Milicji. Funkcjonariusze Wydziału (...) nie podejmowali żadnej działalności związanej z realizacją celów służby bezpieczeństwa, a wnioskodawca nigdy nie wykonywał czynności operacyjno-technicznych na jej rzecz. W czasie służby uzyskał stopień chorążego Milicji Obywatelskiej. W dniu 31 lipca 1990 r. został zwolniony z zajmowanego stanowiska w Milicji Obywatelskiej i mianowany od 10 sierpnia 1990 r. na stanowisko młodszego asystenta Wydziału (...) Komendy Wojewódzkiej Policji w Z. w stopniu aspiranta. Z dniem 31 sierpnia 1991 r. wnioskodawca został zwolniony ze służby w Policji na własną prośbę. Decyzją z 4 września 1991 r. została mu przyznana emerytura policyjna, a decyzją z 14 lipca 1992 r. prawo do policyjnej renty inwalidzkiej, której wypłata została zawieszona z uwagi na wypłatę emerytury policyjnej jako świadczenia korzystniejszego.

Sąd I instancji ustalił, że Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddziałowe Archiwum w L. sporządziła informację o przebiegu służby Nr (...) z dnia 4 kwietnia 2017 r., na podstawie akt osobowych wnioskodawcy, wskazując, że w okresie od dnia 1 stycznia 1984 r. do 31 lipca 1990 r. W. J. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...). Informacja ta stała się podstawą do wydania w dniu 5 czerwca 2017 r. zaskarżonych w niniejszym postępowaniu decyzji. Decyzją nr (...) organ rentowy, działając na podstawie art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 708 ze zm.) ponownie ustalił od dnia 1 października 2017 r. wysokość emerytury W. J., zmniejszając ją do kwoty 1 906,11 zł miesięcznie, przy przyjęciu 56,88% podstawy wymiaru w kwocie 3 351,10 zł. Decyzją nr (...) organ rentowy, działając na podstawie art. 22a w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy z dnia 18 lutego 1994 r., ponownie ustalił od dnia (...) wysokość renty inwalidzkiej wnioskodawcy na kwotę 750 zł miesięcznie. Świadczenie rentowe z tytułu zaliczenia W. J. do (...) grupy inwalidzkiej wyniosło 0,0% podstawy wymiaru w kwocie 3 424,73 zł, wobec tego renta inwalidzka będąca niższą od kwoty odpowiedniego świadczenia w systemie powszechnym w najniższej wysokości, została podwyższona do kwoty 750 zł. Renta nie polegała na wypłacie z uwagi na posiadanie przez odwołującego się prawa do korzystniejszej emerytury policyjnej.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i aktach osobowych skarżącego: przebiegów służby, protokołu przebiegu służby, rozkazu personalnego, decyzji oraz w oparciu o zeznania wnioskodawcy. Wiarygodność dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych odwołującego się oraz aktach organu rentowego, nie była kwestionowana przez strony, zaś zeznania wnioskodawcy zostały uznane za wiarygodne jako spontaniczne, logiczne i przekonujące oraz mające potwierdzenie w aktach osobowych.

Sąd I instancji zacytował treść art. 15 c ust.1 i 3 art. oraz 22a ust. 1 i 3 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. wprowadzony ustawą o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego

Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 2270), obowiązującej od dnia 1 stycznia 2017 r. ustawy zaopatrzeniowej oraz stwierdzając, że z uwagi ustalony stan faktyczny, przepisy te nie mogą stanowić podstawy do obniżenia świadczeń przysługujących wnioskodawcy.

Odnosząc się do zaświadczenia IPN- informacji o przebiegu służby wnioskodawcy i powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego w szczególności uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 16 września 2020r. w sprawie III UZP 1/20 i postanowienie z dnia 14 września 2021 r. (III USK 259/21) Sąd Okręgowy stwierdził, że kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...), powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka. Ponadto Sąd Najwyższy stwierdził, że sądu powszechnego nie wiąże informacja o przebiegu służby i w razie stosownego zarzutu przeciwko osnowie tej informacji, sąd będzie zobowiązany do rekonstrukcji jej przebiegu w konkretnym wypadku. Przedstawione przez ubezpieczonego kontryfakty będą oczywiście podlegać swobodnej ocenie (art. 233 § 1 k.p.c.) w myśl otwartego katalogu uwzględnianych okoliczności, w szczególności długości okresu pełnienia służby, jej historycznego umiejscowienia w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., miejsca pełnienia służby, zajmowanego stanowiska czy stopnia służbowego.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w okresie uznanym przez IPN za okres służby ubezpieczonego na rzecz totalitarnego państwa, nie wskazuje, aby W. J. pełnił tego rodzaju służbę bądź wykonywał jakiegokolwiek czynności o charakterze operacyjnym. W trakcie jego służby od 1 stycznia 1984 r. pionierzy łączności Wojewódzkich Urzędów Spraw Wewnętrznych na mocy decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 8 grudnia 1983 r. zostały włączone do struktur Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Wnioskodawca, mimo to wykonywał nadal takie same obowiązki w sekcji zaopatrzenia wydziału(...), zajmującej się zapewnieniem ciągłości działania sprzętu wykorzystywanego przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej. Wykonywane przez niego czynności w latach od 1984 r. do 1990 r., podobnie jak w całym okresie służby od 1976 r. do 31 sierpnia 1991 r. dotyczyły prowadzenia gospodarki materiałowo-technicznej i finansowej wydziału (...) oraz sfery technicznej działania tej jednostki. Nie spełniają więc kryteriów uznania za czynności opisane w art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. d przywołanej wyżej ustawy emerytalnej.

Z tych względów Sąd I instancji stwierdził, że organ rentowy nie był uprawniony do obniżenia wysokości emerytury i renty policyjnej odwołującego się ponieważ ostatecznie nie wykazał, aby wnioskodawca pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa. Wobec tego Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje i zobowiązał organ rentowy do ustalenia W. J. wysokości emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej od dnia(...) z pominięciem art. 15c i art. 22a powołanej powyżej ustawy z dnia 18 lutego 1994 r.

Od powyższego wyroku apelację wniósł organ rentowy, zaskarżając orzeczenie w całości. Zarzucił:

I naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to:

1) art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., polegające na bezpodstawnym przeniesieniu ciężaru dowodu na organ rentowy w zakresie udowodnienia, że ubezpieczony realizował służbę na rzecz państwa totalitarnego, o którym mowa w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2020 r., poz. 723 ze zm.), gdy powyższe wynika z informacji o przebiegu służby przekazanej przez Instytut Pamięci Narodowej;

2) art. 233 §1 k.p.c. w zw. z art. 252 k.p.c., polegające na zakwestionowaniu przez Sąd I instancji treści informacji IPN, pomimo braku udowodnienia przez ubezpieczonego okoliczności przeciwnych;

3) art. 233 §1 k.p.c. poprzez naruszenie swobodnej, bo dowolną ocenę dowodów, pozostającą w sprzeczności ze zgromadzonym materiałem dowodowym, a polegającą na uznaniu, że formacja, w której służył ubezpieczony nie była

istotna dla funkcjonowania ówczesnego państwa, wbrew stanowisku ustawodawcy popartemu badaniami Instytutu Pamięci Narodowej, podczas gdy odwołujący pełnił służbę w formacjach wyszczególnionych przez ustawodawcę w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2020 r., poz. 723 ze zm.);

4) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie swobodnej, bo dowolną ocenę dowodów, pozostającą w sprzeczności ze zgromadzonym materiałem dowodowym i uznaniu, że przepisy ustawy zaopatrzeniowej prowadzące do ponownego ustalenia wysokości świadczenia nie mają zastosowania wobec ubezpieczonego, pomimo zakresu zadań realizowanych przez formację, w której służbę pełnił ubezpieczony.

II naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1) art. 13b ust. 1 w zw. z art. 15c ust. 1 - 3 i art. 22a ust. 1, 3 - 4 ustawy emerytalnej poprzez ich niezastosowanie i uznanie, że sam fakt służby na rzecz formacji wyszczególnionej w tym przepisie nie jest wystarczający dla zastosowania regulacji ponownie ustalających wysokość świadczenia, a także brak kompletnego zbadania przez Sąd Okręgowy kryterium „służby na rzecz państwa totalitarnego”, co zostało wywołane naruszeniami ww. przepisów postępowania, jak też dokonanie modyfikacji definicji służby na rzecz państwa totalitarnego i utworzeniu przez Sąd I instancji własnej definicji, co stanowi o kreowaniu przez Sąd Okręgowy prawa w tym zakresie;

2) art. 13a ust. 5 ustawy zaopatrzeniowej w zw. z §14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 grudnia 2018 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Celno-Skarbowej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2018 r. poz. 2373 ze zm.) poprzez niezastosowanie tychże przepisów i uznanie, że informacja o przebiegu służby nie jest równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby;

3) naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z dnia 16 lipca 1997 r. ze zm.) poprzez jego błędną wykładnię i odmowę uznania mocy obowiązującej przepisom ustawy zaopatrzeniowej.

Mając na względzie powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołań od zaskarżonych decyzji w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości oraz przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi decyzje w zakresie zasądzenia na rzecz pozwanego kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego z I i II instancję.

W odpowiedzi na apelację W. J. wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego, według norm przepisanych. Wskazał, że Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny prawnej zebranego w sprawie materiału dowodowego, z przywołaniem orzecznictwa Sądu Najwyższego, stwierdzając w konkluzji, że okres jego służby, z uwagi na charakter wykonywanych obowiązków służbowych, nie pozwala na uznanie, że pełnił w spornym okresie służbę „na rzecz totalitarnego państwa”. Słuszny jest więc wniosek Sądu Okręgowego, że art. 13b, 15 c i art. 22 ust 1-3 ustawy zaopatrzeniowej nie powinien mieć zastosowania przy ustalaniu wysokości przysługujących mu świadczeń. Uzasadniając swoje stanowisko wnioskodawca powołał się na liczne orzeczenia Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja jest niezasadna.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne oraz rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, czyniąc je stosownie do art. 387 § 2¹ k.p.c., podstawą własnego rozstrzygnięcia. Z tych względów zbędne jest ponowne ich przedstawianie.

Sąd Apelacyjny nie ma zastrzeżeń do dokonanych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych oraz poprzedzającej te ustalenia oceny dowodów. Chybiony jest więc zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., który wyraża zasadę, iż sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Określone w tym przepisie granice swobodnej oceny dowodów może naruszać tylko dowolna ocena zebranego materiału, brak wszechstronnej oceny wszystkich istotnych dowodów lub ich ocena sprzeczna z zasadami logicznego powiązania wniosków z ustalonym stanem faktycznym lub doświadczeniem życiowym (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 listopada 1999 r., I PKN 361/99 Legalis nr 47200; z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 1446/00, LEX nr 55167). Ocena wiarygodności i mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie powinna odpowiadać regułom logicznego myślenia wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego będące wyznacznikiem granic dopuszczalnych wniosków i stopnia prawdopodobieństwa ich przydatności w konkretnej sytuacji. Tylko w przypadku wykazania, że brak jest powiązania przyjętych wniosków z zebraniem materiałem dowodowym, możliwe jest skuteczne podważenie oceny dowodów dokonanej przez sąd. Nie jest wystarczająca sama polemika wyprowadzająca wnioski odmienne, lecz wymagane jest wskazanie, w czym wyraża się brak logiki lub uchybienie regułom doświadczenia życiowego w przyjęciu wniosków kwestionowanych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906; z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 137/04, Legalis nr 104938).

Przeprowadzoną przez Sąd I instancji ocenę dowodów należy uznać za prawidłową, w pełni odpowiadającą kryteriom określonym w art. 233 § 1 k.p.c.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego organ rentowy nie wykazał, że Sąd I instancji przy dokonywaniu powołanych wyżej ustaleń przekroczył granice swobodnej oceny dowodów określone dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c., w szczególności nie wykazał, żeby wnioski wyprowadzone przez ten Sąd ze zgromadzonego w sprawie niniejszej materiału dowodowego sprzeciwiały się zasadom logicznego rozumowania czy doświadczenia życiowego.

Sąd I instancji nie dopuścił się naruszenia art.13b ustawy uznając, że wnioskodawca od dnia 1 stycznia 1984 r. do 31 lipca 1990 r. nie pełnił służby na rzecz totalitarnego państwa.

Ustawa z dnia 14 lutego 1994 r. w art.13b łączy służbę na rzecz totalitarnego państwa z samym podjęciem służby w instytucjach i formacjach w niej wymienionych. Przepis ten zatem wprowadza domniemanie pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa. Domniemanie to może być obalone w procesie cywilnym. Jest rzeczą oczywistą, że u podstaw wprowadzenia katalogu jednostek wymienionych w art.13 b leżą ważne racje historyczne, albowiem działania tych jednostek nakierowane były na ochronę interesów partii komunistycznej tworzącej totalitarne państwo oraz pośrednio na ochronę interesów ZSRR i jego dominacji na terenie Państwa Polskiego i w innych krajach Europy Środkowo – Wschodniej. Samo przystąpienie do takiej formacji jest istotną okolicznością w zakresie oceny pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa. Zarazem jednak w procesie cywilnym każdy podmiot ma prawo dowodzić, że mimo pełnienia służby w w/w jednostkach nie pełnił jednak służby na rzecz totalitarnego państwa czy to ze względu na formalne bądź nieformalne wewnętrzne unormowania, z których wynika brak realizacji celów właściwych danej jednostce bądź z uwagi na taki szczególny zakres obowiązków służbowych, które wykluczają przyjęcie, iż miała miejsce służba o której mowa w art.13b. Ocena ważkości i wiarygodności dowodów służących obaleniu w/w domniemania należy do sądu. Stwierdzić należy, że informacja IPN, o której mowa w art.13a ust.5 ustawy nie jest wyłącznym dowodem zdarzeń w nim stwierdzonych.

Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 16 września 2020 r. (III UZP 1/20) wskazał, że sądu powszechnego nie wiąże informacja o przebiegu służby, w razie stosownego zarzutu przeciwko podstawie tej informacji, sąd będzie zobowiązany do rekonstrukcji jej przebiegu w konkretnym wypadku. Przedstawione przez ubezpieczonego kontrfakty będą oczywiście podlegać swobodnej ocenie (art. 233 § 1 k.p.c.), w szczególności długości okresu pełnienia służby, jej

historycznego umiejscowienia w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., miejscu pełnienia służby, zajmowanego stanowiska czy stopnia służbowego. Przebieg procesu będzie oscylował wokół procesowych zasad dowodzenia i rozkładu ciężaru dowodów, z uwzględnieniem dowodów *prima facie*, domniemań faktycznych (wynikających chociażby z informacji o przebiegu służby) i prawnych oraz zasad ich obalania. Stąd też stwierdzenie pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. nie może być dokonane wyłącznie na podstawie informacji Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (kryterium formalnej przynależności do służb), lecz na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu (art. 13b ust. 1 w związku z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r) .

Ustalenia faktyczne i interpretacje prawne Instytutu Pamięci Narodowej nie mogą więc determinować uznania spornego okresu za wskazany w art. 13b ust. 1 powołanej ustawy bowiem to do kompetencji sądu, należy ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w przedmiocie prawa do emerytury policyjnej i jej wysokości oraz odpowiedniej kwalifikacji prawnej ustalonych faktów. Postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych nie obowiązują ponadto ograniczenia dowodowe wynikające z przepisów rozporządzenia wykonawczego wydanego na mocy art. 38 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, bowiem zastosowanie znajdują przepisy k.p.c., w tym także przepisy dotyczące postępowania dowodowego. Ostateczna ocena określonych okresów służby emerytowanego funkcjonariusza, jako służby w organach bezpieczeństwa państwa należy do sądu ubezpieczeń społecznych. Jeśli decyzja organu emerytalnego zostanie zaskarżona, to o ostatecznym ukształtowaniu praw emerytalnych byłego funkcjonariusza organów bezpieczeństwa PRL można dopiero mówić po przeprowadzeniu stosownego postępowania przed sądem powszechnym. Sąd powszechny nie ogranicza się w takim wypadku do kontroli decyzji organu emerytalnego z punktu widzenia jej legalności, jak ma to miejsce w przypadku kontroli dokonywanej przez sąd administracyjny, a rozstrzyga merytorycznie co do istoty sprawy z zastosowaniem wszelkich środków dowodowych. Względy wykładni celowościowej prowadzą ponadto do wniosku, że ograniczenie wysokości świadczeń emerytalnych nie może dotyczyć funkcjonariuszy, którzy tylko formalnie pozostawali w służbie w jednostce organizacyjnej kwalifikowanej jako organ bezpieczeństwa państwa, ale winno obejmować tych, którzy rzeczywiście pełnili służbę w tych organach realizując obowiązki przypisane do stanowisk, które mieściły się w danej strukturze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 r., II UZP 10/11, Legalis nr 392322, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 stycznia 2012 roku K 36/09, Legalis nr 40764, uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2010 r., K 6/09, Legalis nr 209522).

Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że dowody zgromadzone w sprawie wskazują, że okres służby wnioskodawcy od dnia 1 stycznia 1984 r. do dnia 31 lipca 1990 r., nie może być uznany za wskazany w art.13b okres służby na rzecz totalitarnego państwa.

W myśl ustawy zaopatrzeniowej, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r., o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 roku, poz. 2270) za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się służbę od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach wymienionych enumeratywnie w art. 13b powołanej ustawy.

Zgodnie z treścią art.13b ust. 1 pkt 5 lit. d tiret 8 ustawy za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się służbę w służbach i jednostkach organizacyjnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i ich poprzedniczkach oraz ich odpowiednikach terenowych wykonujących czynności operacyjno-techniczne niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa - jednostki Zarząd (...), od dnia 1 stycznia 1984 r.

Analiza wyników postępowania dowodowego, w szczególności danych zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy, nie pozwala na przypisanie W. J. wykonywania służby na rzecz totalitarnego państwa, polegającej na wykonywaniu czynności operacyjno-technicznych niezbędnych w działalności Służby Bezpieczeństwa.

Sąd I instancji słusznie uznał, opierając się na danych zawartych w aktach osobowych w szczególności przebiegach służby i zeznaniach wnioskodawcy, że zakres wykonywanych czynności, nie pozwala na uznanie spornego okresu za okres służby na rzecz totalitarnego państwa. Wydział (...) Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Z. zapewniał łączność telefoniczną i radiową dla funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz zajmował się organizacją trwałości sprzętu łączności, czyli naprawami i konserwacją sprzętu łączności, służącego wyłącznie funkcjonariuszom Milicji. Funkcjonariusze tego wydziału nie podejmowali żadnej działalności związanej z realizacją celów służby bezpieczeństwa, a wnioskodawca nigdy nie wykonywał czynności operacyjno-technicznych. Ubezpieczony od dnia 16 czerwca 1976 r. na stanowisku technika sekretariatu, od dnia 16 czerwca 1979 r. jako stały funkcjonariusz zajmował się w sekcji zaopatrzenia prowadzeniem ksiąg Wydziału (...), magazynem sprzętu i materiałów wydziału, dokonywaniem zakupu półprzewodników, narzędzi rzemieślniczych i materiałów do konserwacji oraz naprawami telefonów i radiostacji używanych przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej, pilnowaniem przestrzegania terminów legalizacji przyrządów pomiarowych: woltomierzy, amperomierzy, mierników używanych przez techników sekcji radiowej i przewodowej oraz terminów zwrotu bębnow po kablach telefonicznych. Prowadził ewidencję sprzętu, radiotelefonów stacjonarnych, radiotelefonów funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej w całym województwie (...), anten radiowych stałych i aparatów telefonicznych. Przywoził zamówione przez centralę z Zarządu Łączności półprzewodniki, układy scalone, tranzystory, diody, narzędzia i materiały do konserwacji oraz prowadził ich ewidencję. Wyplacał również wynagrodzenia funkcjonariuszom Wydziału (...). Od przyjęcia do służby czasu zakończenia jej w 1991 r. zakres jego obowiązków był taki sam. Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy nie ma żadnego dokumentu wskazującego, że w przypadku wnioskodawcy nastąpiła jakakolwiek zmiana faktyczna w przebiegu jego służby od 1984 r., związana ze zmianą zakresu jego obowiązków bądź przeszkoleniem odnośnie wykonywania działań operacyjnych lub operacyjno-technicznych na rzecz służby bezpieczeństwa. Z akt osobowych odwołującego się nie wynika, aby oprócz służbowej podległości Naczelnikowi Wydziału (...) WUSW w Z., W. J. podlegał również zwierzchnikom ds. służby bezpieczeństwa, a w stosunku do niego, jako szeregowego funkcjonariusza, sprawowany był nadzór ze strony służby bezpieczeństwa. Wnioskodawca nie składał wniosku o przeniesienie go w struktury SB, nie odbywał szkoleń w zakresie służby operacyjno – technicznej oraz nie wykonywał żadnych czynności operacyjno – technicznych. Jednocześnie zgodnie z treścią art. wskazany w art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. d tiret 8 za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się wykonywanie od dnia 1 stycznia 1984 r. w Zarządzie Łączności czynności operacyjno-technicznych niezbędnych w działalności Służby Bezpieczeństwa.

Jak prawidłowo podniósł Sąd I instancji Milicja Obywatelska i Służba Bezpieczeństwa nie realizowały identycznych celów i nie wykonywały tych samych zadań. Z tych względów podporządkowanie od dnia 1 stycznia 1984 r. Wydziału (...) (...), wobec nie zmienionego po tej dacie zakresu obowiązków świadczonych przez wnioskodawcę w ramach pełnionej służby powoduje, że sporny okres od dnia 1 stycznia 1984 r. do dnia 31 lipca 1990 r. nie może być uznany za okres wskazany w art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. d tiret 8 powołanej ustawy z dnia 18 lutego 1994 r.

Bezasadność zarzutu naruszenia przez Sąd I instancji, art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. powoduje, że na chybione należy uznać również zarzuty naruszenia art. 13a ust. 5 oraz art. 15 c art. 22a powołanej ustawy w zw. z art. 178 ust. 1 Konstytucji oraz § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r.

Wbrew twierdzeniom organu rentowego Sąd Okręgowy nie utworzył własnej definicji służby na rzecz totalitarnego państwa, natomiast z powołaniem się na uchwałę Sądu Najwyższego z 16 września 2020 r. dokonał prokonstytucyjnej wykładni art.13b ustawy zaopatrzeniowej, w której Sąd Najwyższy trafnie uwypuklił konieczność uwzględnienia poza językową także innych metod wykładni dostrzegając, że poprzestanie jedynie na językowej metodzie prowadzi do objęcia zakresem zastosowania art.13 b ustawy osób, które faktycznie nie realizowały celów dla których powołana została Służba Bezpieczeństwa.

Wyniki przeprowadzonego przed Sądem Okręgowym postępowania dowodowego, w szczególności analiza niekwestionowanej przez pozwanego dokumentacji zgromadzonej w aktach osobowych ubezpieczonego znajdująca potwierdzenie w jego zeznaniach, również nie podważanych przez organ rentowy wskazuje, że wykonywane przez

odwołującego się w spornym okresie obowiązki nie mogą być uznane za pełnienie służby na rzecz totalitarnego państwa.

Zarzuty apelacji okazały się więc chybione.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy wydał trafny i odpowiadający prawu wyrok.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

AS